

NORDISKA DÖVAS PENSIONÄRSMÖTE, KÖPENHAMN, 3-6 september 2018.

Deltagare:

Island: Ingbjörg Andrédottir och Anne-Jóna Lárusdóttir

Finland: Arja Peltokorpi och Helena Torboli

Norge: Unni Gran och Ingrid Bodin Hoff

Sverige: Kerstin Kjellberg och Ingvar Edwall

Danmark: Bent Brøndum, Vibeke Borup och Katrine Eskelund

Nordiska Dövas Pensionärsträff 2019, Danmark

Nordiska Dövas Pensionärsträff 2019 kommer att hållas i Ålborg, Danmark, den 26-31 augusti 2019. Mötet kommer att hållas på hotell Comwell, White house (Vita huset) i centrala Ålborg. Programmet innehåller utflykter, relevanta diskussioner om äldre döva samt tid att tillbringa med vänner från alla de nordiska länderna.

Deltagaravgiften kommer att vara 5.300:- Danska kronor per person i dubbelrum och 6.100:- Danska kronor i enkelrum.

Alla deltagare måste vara 55+ för att få vara med på träffen.

Rapport från varje land

Sverige: SDR och SDP är två separata förbund. SDR får statsbidrag och ger en summa till SDP (i det här fallet i form av administrativ hjälp. KK:s anmärkning). Man kan bli medlem i SDP genom SDR när man är 65+. De som är yngre än 65 söker medlemskap direkt hos SDP. Ny ordförande för SDP är Kerstin Kjellberg (KK) och Ingvar Edwall är ekonomiansvarig. Samarbetet mellan SDP och SDR har sina utmaningar och regleras genom ett avtal. SDP vill fortsätta vara ett fristående förbund och stärka samarbetet med SDR. SDP vill också att äldre frågor får mer utrymme i Dövas Tidning.

SDP kämpar för att äldre döva ska få möjlighet att bo tillsammans på äldreboenden. De poängterar vikten av att äldre döva får en teckenspråkig miljö.

I Sverige pågår en kartläggning över var det finns äldreboenden för döva. En annan undersökning ska visa skillnaden mellan äldres och yngres teckenspråk. Under 2019 kommer SDP:s förbundsstämma att hållas i Härnösand i norra Sverige.

Norge: Seniorutskottet i Norge har fått många nya medlemmar. Utskottet träffas 3-4 gånger per år och arbetar med en årsplan. Utskottet har bland annat haft samarbete med Åls folkhögskola om kurser för döva.

Under 2018 har det genomförts olika läger för äldre döva i Norge. I augusti 2018 skulle det ha varit ett läger för äldre döva på Ål, men tyvärr måste det ställas in på grund av för få anmälningar. Även pensionärsmötet i november i Stavanger är inställt. Organisatörerna kommer att undersöka orsakerna till att man måste ställa in - kanske brist på intresse eller kanske programmen inte var tillräckligt lockande. Trots detta planerar man att det ska bli pensionärläger under 2019.

Stortinget har fått en ny äldreminister. Den norska dövorganisationen har haft ett möte med den nye ministern, som berättade om en ny reform kallad "Lev hela livet". I reformen är äldre dövas behov inkluderade. Medlemmarna i pensionärsutskottet kommer att granska reformen.

I maj 2018 firade Norges dövorganisation 100-årsjubileum. Jubileet firades med ett kulturprogram och ett efterföljande party. I augusti 2018 fick Norges dövorganisation ny generalsekreterare, Peter Noddeland.

Finland: Den finska dövorganisationen har strukturerats på ett nytt sätt och arbetar både intressepolitiskt och för de döva medlemmarna. Bland annat vill organisationen ändra lagen så att döva får samma rättigheter som hörande. Till exempel när döva besöker ett sjukhus måste de få en teckenspråkstolk och få kunskap om olika sjukdomar. Dessutom är det viktigt att äldre döva får ett tryggt boende på äldrehem i en teckenspråkig miljö. 2019 kommer det att bli en festival för äldre döva i Finland. Festivalens fokus kommer att vara att skapa gemenskap mellan äldre döva genom skapande och kulturella erfarenheter. Den finska dövorganisationen samlar också in data om äldre dövas vardagsliv i Finland. I Finland är det viktigt att dövorganisationen har bra kontakt med de lokala dövföreningarna. I Finland bor många äldre döva långt från dövföreningen, särskilt i norra Finland är det svårt att skapa gemenskap mellan äldre döva. De lokala pensionärsföreningarna försöker locka medlemmarna genom till exempel kyrkliga arrangemang på teckenspråk.

Island: En dag i veckan har äldre döva möjlighet att träffas i ett center som heter Gerduberg. Huvudsyftet är att främja social samvaro och att bryta social isolering. Den isländska dövorganisationen har anställt en döv man som tar hand om de äldre döva som besöker Gerduberg. Han har redan ordnat flera resor och tagit med döva till olika museer. För närvarande bor tre äldre döva på äldreboendet DAS Hrafnista. Två gånger i veckan besöker den av dövorganisationen anställda mannen dessa tre äldre döva. Varje fredag har äldre döva möjlighet att träffas på dövklubben. Varje måndag har äldre döva även möjlighet att kombinera middagen med färsk radionyheter på pensionärsklubben. En teckenspråkstolk tolkar radionyheter. Många äldre döva är mycket glada över denna möjlighet. Den isländska dövorganisationen arbetar hårt för att äldre döva ska garanteras tolk när de gör läkarbesök. På Island har man olika rättigheter beroende på om man bor hemma eller på äldreboende. Om man bor på ett äldreboende får man inte automatiskt tolk när man behöver en. Den isländska dövorganisationen menar att alla har rätt till tolk oberoende av var man bor.

Danmark: I Danmark är det den danska dövorganisationen DDL som arbetar med intressepolitiska frågor. I Danmark finns nio pensionärsklubbar och alla de lokala ordförandena träffas två gånger per år för att diskutera och utbyta erfarenheter. Äldre döva träffas varje år på ett stort möte. I Danmark växer gruppen av äldre döva. Ett stort önskemål är att teckenspråkmiljön på äldreboenden ska förbättras och att äldre döva ska garanteras tolk när de besöker sjukvården.

Den digitala kontakten med myndigheter är svår för många äldre döva, som tycker det är svårt att läsa och förstå brev. DDL försöker översätta så mycket av myndigheternas information som möjligt till teckenspråk.

DDL har 43 ideella besöksvänner. Varje vecka besöker de äldre döva och har samtal på teckenspråk, dricker kaffe eller promenerar. DDL samordnar besöksvännerna och betalar deras transporter.

Visioner för äldre döva i de nordiska länderna.

I alla de nordiska länderna har äldre döva rätt till teckenspråk.

Alla de nordiska pensionärs- och dövorganisationerna kämpar för äldre dövas rätt till teckenspråk.

I alla de nordiska länderna har äldre döva rätt till teckenspråk på äldreboenden

Alla äldre döva har rätt att garanteras en bra kommunikation med vårdgivarna. Fler döva ska anställas och hörande personal ska lära sig teckenspråk. Äldreboendena ska hjälpa äldre döva att få tolk när de ska besöka sjukvården eller genomgå hälsoundersökning.

Äldre döva har rätt att få samma information som äldre hörande

Äldre döva måste få relevant information på teckenspråk. De äldre döva som tycker att det är svårt att läsa och skriva måste ägnas särskild uppmärksamhet.

Döv- och pensionärsorganisationerna har ett särskilt ansvar att förmedla viktig information till äldre döva. De nordiska dövorganisationerna måste säkerställa att samhällsinformation översätts till teckenspråk. Äldre döva måste få information om sjukdomar och hur man förhindrar dem.

Äldre döva har rätt till socialt umgänge på teckenspråk.

Äldre döva måste få möjlighet att bevara sin dövidentitet tillsammans med andra döva. De nordiska döv- och pensionärsorganisationerna måste se till så att äldre döva får möjlighet att träffas över landsgränserna t ex nordiska äldremöten och nordiska kulturfestivaler.

Äldre döva som bor ensamma eller isolerat måste ha möjlighet att behålla kontakten med andra döva. Kontakten kan vara en ideell besöksvän eller digital kontakt som t ex Skype eller bildtelefon.

Äldre döva har rätt att få tolk

Äldre döva måste automatiskt få en teckenspråkstolk när de ska besöka sjukhus och/eller vårdinrättningar. Äldre döva måste ha rätt till att få en döv teckenspråkstolk för att undvika missförstånd..

Nästa nordiska äldremöte kommer att hållas i Sverige 2020.